

APEK

Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije
Stegne 7, p. p. 418
1001 Ljubljana
telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01
e-naslov: info.box@apek.si, http://www.apek.si
davčna št.: 10482369

Številka: 38241-7/2009/10
Datum: 11.6.2009

Sklic:
Datum:

Zadeva: Odgovori Agencije na prejete pripombe in predloge zainteresirane javnosti na »Analizo upoštevnega trga »Zaključevanje govornih klicev v posamičnih javnih mobilnih telefonskih omrežjih (medoperaterski trg)« s predlaganimi obveznostmi za potrebe izdaje začasnega ukrepa«

Agencija je v mesecu aprilu 2009 izdelala »Analizo upoštevnega trga »Zaključevanje govornih klicev v posamičnih javnih mobilnih telefonskih omrežjih (medoperaterski trg)« s predlaganimi obveznostmi za potrebe izdaje začasnega ukrepa«, jo 17.4.2009 objavila na spletnih straneh in pozvala zainteresirano javnost, naj v 30 dneh nanjo poda svoje pripombe oziroma morebitne predloge.

Agencija je prejela predloge oz. pripombe družb:

- Si.mobil d.d., Šmartinska cesta 134b, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju Si.mobil),
- Amis d.o.o., Tržaška cesta 85, 2001 Maribor (v nadaljevanju Amis),
- Mobitel d.d., Vilharjeva 23, 1537 Ljubljana (v nadaljevanju Mobitel) in
- Tušmobil d.o.o., Resljeva ulica 16, 3000 Celje, PE Ljubljana, Brnčičeva ulica 49, 1231 Ljubljana Črnuče (v nadaljevanju Tušmobil).

Agencija v nadaljevanju smiselno povzema pripombe posameznega operaterja in nanje odgovarja.

Pripombe družbe Si.mobil d.d.

Si.mobil meni, da je glede na stanje na trgu prezgodaj, da bi med družbama Mobitel in Si.mobil veljale simetrične cene zaključevanja klicev. Nadalje družba Si.mobil pripominja, da Agencija družbi Mobitel omogoča zaračunavanje bistveno previsoke cene zaključevanja klicev v višini 5,23 centa na minuto in ne upošteva Mobitelove stroškovne cene 3 cente na minuto, ki je po mnenju Si.mobila primerna in bi jo moral Mobitel uveljaviti v razumnem prehodnem obdobju. Po mnenju Si.mobila cena 5,23 centa na minuto slednjemu ne omogoča niti pokritja stroškovne cene, Mobitelu pa omogoča visoko maržo. S tem bo po mnenju Si.mobila omogočeno Mobitelu agresivno delovanje na maloprodajnem trgu in navzkrižno subvencioniranje maloprodajnih storitev. Si.mobil zato predlaga, naj Agencija ponovno omogoči asimetrično zaračunavanje zaključevanja klicev družbi Si.mobil.

Agencija je tako v analizi, kot tudi v odločbi na več mestih razložila, zakaj asimetrično zaračunavanje cen zaključevanja klicev med družbama Mobitel in Si.mobil, ki bi bilo posledica regulatornega posega ni več sprejemljivo in dopustno ter pri tem navedla tudi dejstva, zaradi katerih nima nobene podlage, da bi asimetrijo med navedenima operaterjema skladno z evropsko regulatorno prakso še nadalje dopuščala. V obdobju med objavljeno analizo, izdano začasno odločbo in objavo predmetnih odgovorov temu dejstvu pritrjuje tudi novo izdano priporočilo Evropske komisije »**Commission Recommendation of 7.5.2009 on the Regulatory Treatment of Fixed and Mobile Termination Rates in the EU**; C(2009) 3359 final«, (v nadaljevanju Priporočilo). Slednje za prehodno obdobje (priporočeno do štiri leta po vstopu operaterja na trg) dopušča asimetrične cene zaključevanja in predvideva, da bodo novi vstopniki v tem obdobju dosegli tržni delež v višini med 15 in 20%, ki po mnenju Komisije že predstavlja **stopnjo minimalne učinkovitosti na trgu in posledično uvedbe simetričnih cen zaključevanja klicev**. Vsakršno pozivanje družbe Si.mobil po tem, da naj Agencija operaterju, ki je na trgu že več kot deset let in obvladuje skoraj tretjinski delež končnih uporabnikov na maloprodajnem trgu, dopušča kakršnokoli stopnjo asimetrije, je tako povsem neprimerno in zanj v priporočilih Evropske komisije, skupnih stališčih Skupine evropskih regulatorjev in napredni regulatorni praksi evropskih regulatorjev ni mogoče najti nobene razumne podlage. Glede ponovnega poziva Si.mobila po asimetričnih cenah Agencija ponovno poudarja, da je na to že večkrat utemeljeno in jasno odgovorila. Pri tem pa izpostavlja, da ne Priporočilo, ne Skupno stališče ERG »**ERG's Common Position on symmetry of fixed call termination rates and symmetry of mobile call termination** (ERG (07) 83 final 080312)«, (v nadaljevanju Skupno stališče) ne predvidevata simetrije zgolj v primerih, ko bi imeli operaterji, ki imajo simetrične cene, enake tržne deleže. Oba dokumenta predvidita obdobje obstoja posameznega operaterja na trgu in delež, ki bi ga lahko v tem obdobju pridobil, da bi lahko dosegel **stopnjo minimalne učinkovitosti na trgu in posledično uvedbe simetričnih cen zaključevanja klicev**. Priporočilo tozadevno govori o 15 do 20% tržnem deležu. Slednje tako pomeni, da denimo na trgu s tremi mobilnimi operaterji za uvedbo simetričnih cen zaključevanja klicev niso nujni enaki tržni deleži v višini 33,3%, temveč lahko znašajo na primer tudi 20%, 30% in 50%, pri čemer bi morali, skladno s Priporočilom, Skupnim stališčem in napredno evropsko regulatorno prakso, vsi trije operaterji uporabljati enako ceno zaključevanja klicev.

Agencija je določila ceno, ki pokriva stroške **učinkovitega zagotavljanja storitve zaključevanja klicev**. Agencija je tako družbama Si.mobil in Mobitel »dopustila«
zgolj zaračunavanje cen zaključevanja klicev v njihovih omrežjih, ki predstavljajo **učinkovito zagotavljanje** te storitve. Agencija je skladno z ZEKom za izračun cene, ki v Republiki Sloveniji predstavlja učinkovito zagotavljanje storitve zaključevanja klicev uporabila lasten model.

Agencija je tako v analizi kot v začasni odločbi na več mestih razložila, da cena, ki jo je izračunala družba Mobitel ne predstavlja učinkovitega zagotavljanja storitve zaključevanja klicev v javnih mobilnih telefonskih omrežjih v Sloveniji. Agencija na tem mestu ne more špekulirati, ali je cena, ki se giblje okoli 3 centov na minuto, lahko v prihodnosti cena, ki se ji bodo mobilni operaterji približevali, saj je takšno pavšalno določanje cene, ki se ji naj operaterji približujejo v prehodnem obdobju (»*glidepath*«) nemogoče in zahteva bistveno bolj podroben izračun cene dolgoročno učinkovitega zagotavljanja klicev, ki bi lahko na primer temeljil na metodologiji »čisti LRIC«.

Si.mobil predlaga naj Agencija do konca prehodnega obdobja (do leta 2014), kot ga predlaga v priporočilu Evropska komisija veljajo takšne asimetrične cene zaključevanja klicev, ki se

bodo postopoma približevale stroškovni ceni zaključevanja klicev »idealno učinkovitega operaterja« s tržnim deležem, kot ga bosta v prihodnjih obdobjih dosegala Si.mobil in Mobitel.

Agencija priporoča družbi Si.mobil natančno branje Priporočila. V njem je namreč povsem nemogoče najti podlago, ki bi dovoljevala, da bi Si.mobil še obdržal asimetrične cene klicev, kaj šele, da bi jih smel uveljavljati do leta 2014.

V zvezi s cenama zaključevanja klicev v omrežju T-2 družba Si.mobil meni, da gre za MVNO operaterja, ki storitve ponuja izključno preko radijskega omrežja družbe Mobitel in nima namena zgraditi omembe vrednega lastnega radijskega omrežja, zato naj bo cena zaključevanja klicev v omrežju T-2 enaka ceni zaključevanja klicev v omrežju Mobitel.

Agencija ugotavlja, da družba Si.mobil do novih vstopnikov zavzema bistveno strožja stališča kot jih zavzema do sebe. To se kaže predvsem v primerih, ko za svoje cene zaključevanja klicev zahteva asimetrijo do leta 2014, medtem ko je mnenja, da operater v bistveno nižji stopnji asimetrije, kot jo je lahko v preteklosti imel Si.mobil, ni upravičen do višjih cen zaključevanja klicev niti prehodnem obdobju po vstopu na trg. Družba Si.mobil namreč sodi, da T-2 »nima namena zgraditi omembe vrednega lastnega radijskega omrežja«, zato mu naj Agencija naloži cene zaključevanja klicev, ki so simetrične Mobitelovim.

Agencija se do tovrstnih pripomb, ki kažejo tendenco po diskvalifikaciji posameznih operaterjev, ne želijo pa v resnici pridati k dobrim regulatornim pristopom, ne opredeljuje in ima do njih odklonilno stališče, saj v ničemer ne prispevajo k dobrim regulatornim pristopom in k izboljšanju konkurenčnih razmer na trgu. Na podlagi navedenega Agencija odgovarja, da je cenovno regulacijo, kot jo je naložila operaterju T-2 že podrobno razložila tako v analizi, kot tudi v sami odločbi.

V zvezi s ceno zaključevanja klicev v omrežju družbe Tušmobil Si.mobil predlaga, naj Agencija pri določitvi ustrezne asimetrije upošteva dejstvo, da Tušmobil v pomembnem delu še vedno uporablja omrežje družbe Mobitel, kar mu po mnenju družbe Si.mobil na trgu prinaša prednosti. Zato Si.mobil za družbo Tušmobil predlaga asimetrijo zgolj za promet, ki se opravi na radijskem delu omrežja družbe Tušmobil, za promet, ki se opravi na radijskem delu družbe Mobitel, pa naj velja cena, kot velja za Mobitel.

Agencija ugotavlja, da predstavlja nacionalno gostovanje operaterju, ki ga uporablja ob prihodu na trg nujen pogoj, da lahko na tem trgu sploh deluje in zagotavlja storitve svojim končnim uporabnikom. Zato je zmotna pripomba Si.mobila, da nacionalno gostovanje pomeni takšno prednost, da bi morala družba Tušmobil za promet na tem delu omrežja zaračunavati enako ceno zaključevanja, kot jo ima Mobitel in ne bi smela biti deležna asimetrične cene. Družba Si.mobil pozablja, da mora operater, ki »kupi« radijski del omrežja slednjega tudi plačati, pri tem pa v lastnem jedrnem delu omrežja sam zaključiti klic, kar mu prav tako predstavlja strošek. Tudi glede na to, da je nacionalno gostovanje kot regulirana storitev prehodne narave, je Agencija prepričana, da je ločevanje na promet, kot ga predlaga Si.mobil neustrezno. Takšno ločevanje bi predstavljalo tudi tehnično zelo komplicirano in drago, če ne celo neizvedljivo obremenitev.

Nadalje Si.mobil predlaga, naj Agencija čim prej javno objavi stroškovni model na podlagi katerega je izračunala stroškovno ceno, oceni vpliv na konkurenčno stanje, ki ga ima implementacija takšne cene in izvede izračun, ki bi bil izdelan za operaterja, ki obvladuje 60 oz. 70% trga in tako določi ceno primerno za Mobitel.

Agencija je v fazi objave spletne aplikacije, ki bo operaterjem omogočila, da se bodo seznanili z glavnimi značilnostmi obeh modelov Agencije (»LRIC bottom up« in »LRIC top

down») ter celo sami opravili izračune z obema modeloma. Omenjena aplikacija bo na voljo predvidoma še v prvi polovici junija 2009.

Agencija je vpliv na konkurenčno stanje, ki ga ima implementacija cene, ki omogoča pokritje stroškov učinkovitega zagotavljanja storitve zaključevanja klicev že opravila v analizi.

Agenciji glede na vse, navedbe v analizi in tudi v odgovorih na pripombe družbe Si.mobil, ni jasen napotek Si.mobila, naj izračuna ceno zaključevanja klicev za primer operaterja, ki obvladuje 60 do 70% trga in to ceno naloži družbi Mobitel.

Si.mobil dopis zaključi s pripombo, naj bo regulacija trga 15 in trga 7 usklajena in naj ima takšen pristop, ki bo alternativne operaterje z največ omrežja nagrajeval in jih ne postavljaj v podrejeni položaj s tistimi, ki kupujejo radijski del omrežja pri družbi Mobitel.

Agencija skladno z ZEKom deluje na način, ki celostno zagotavlja konkurenčne razmere na mobilnem trgu, oz. na mobilnih upoštevni trgih. Agencija operaterjev na »kaznuje« in ne »nagrajuje«, temveč si prizadeva na trgu ustvariti in obdržati konkurenčne razmere, ki bodo omogočile prihod in obstoj operaterjev, še posebej tistih, ki so pripravljeni vlagati in razvijati lastno infrastrukturo, kar je Agencija vedno pozdravljala. Agencija operaterjev nasproti drug drugemu nikoli ne postavlja v podrejen položaj; ne na podlagi razvitost njihovega omrežja, ne na podlagi drugih kriterijev. Pri tem pa bo še naprej v skladu s svojim poslanstvom skrbela, da v »podrejen položaj«, operaterjev ne bi postavljali prav operaterji sami.

Pripombe družbe Amis d.o.o.

Družba Amis pripominja, da ni razlogov, da bi operater Mobitel lahko zaračunaval ceno zaključevanja klicev v svojem omrežju višjo, od tiste, ki jo je izračunal sam. V kolikor bi bilo potrebno zaradi ohranitve ustreznih razmerij, Amis ob tem predlaga, naj Agencija družbi Si.mobil dovoli asimetrične cene.

Agencija ugotavlja, da je na pripombe družbe Amis že odgovorila v odgovorih na posamezne pripombe družbe Si.mobil, zato napotuje nanje.

Pripombe družbe Mobitel d.d.

Družba Mobitel na začetku izrazi dvom v pravno podlago za izdajo začasnega ukrepa in meni, da v konkretnem primeru ni šlo za izjemne okoliščine, ki bi pomenile potrebo po izdaji nujnega ukrepa.

Agencija je v analizi, ki jo je opravila preden je izdala začasno odločbo, kakor tudi v odločbi sami, natančno navedla pravno podlago in jo tudi razložila. Pravna interpretacija družbe Mobitel selektivno izbira in prireja navedbe Agencije v omenjenih dokumentih, jih ne upošteva v celoti in pravno podlago razlaga po svoje. Agencija zato poudarja, da je za izdajo začasnega ukrepa imela vso pravno podlago, ki jo je tako v analizi kot odločbi ustrezno utemeljila.

V nadaljevanju družba Mobitel Agenciji ponudi razlago nekaterih ekonomskih pojmov in Priporočila Evropske komisije ter Skupnega stališča ERG skozi prizmo pretekle analize (trga 16) ter izdane regulatome odločbe in zaključi, da je že v preteklosti predlagala, naj se v Sloveniji, kot majhnem trgu za določanje cen zaključevanja klicev namesto stroškovnih modelov uporabi metoda primerjave cen (»benchmarking«).

Agencija pozdravlja dejstvo, da družba Mobitel razpolaga z znanjem o bistvenih razlikah med FAC in LRIC modeli, še posebej vsled dejstva, da je morala Agencija do sedaj brez izjeme vsakokrat posredovati pri modelih in na njihovi podlagi izračunanih cenah, ki jih je družba Mobitel posredovala Agenciji, pri čemer je morala družbi Mobitel tolmačiti same stroškovne metodologije in stroške, ki jih pri njihovi uporabi sme upoštevati, tudi v luči dokumentov Evropske komisije in Skupine ERG. Agencija upa, da je družba Mobitel tako storila bistven kvalitativen preskok na področju razumevanja cenovne regulacije in njenih orodij ter da težnje po posredovanju njenega znanja izvirajo prav od tod. Agencija ugotavlja, da je slovenska regulatorna praksa na predmetnem upoštevnem trgu že prešla določanje cen na podlagi primerjave cen (*»benchmarking«*), saj tako največja mobilna operaterja, kakor tudi Agencija sama posedujejo stroškovne modele, na podlagi in s pomočjo katerih je mogoče izračunati cene učinkovitega zagotavljanja storitve zaključevanja klicev v Republiki Sloveniji.

Družba Mobitel v drugem delu dokumenta izrazi nestrinjanje z dejstvom, da Agencija operaterjema Tušmobil in T-2 dopušča asimetrijo s faktorjem 1,5. V primeru operaterja Tušmobil in T-2 tako Mobitel izraža prepričanje, da bi moral biti faktor 1,5, kot začetni faktor ob vstopu operaterja na trg, ustrezno znižan za ustrezni del, saj je Tušmobil na trgu že leto in pol, dosegel pa je že 5,8% tržni delež, T-2 pa je na trgu že eno leto.

Agencija na tem mestu pripominja, da je kljub dejstvu, da je Tušmobil na trgu leto in pol, T-2 pa eno leto, slednjima dovolila uporabiti faktor asimetrije 1,5 vsled dejstva, da je Tušmobilovo znižanje cene znatno, zato je, glede na izsledke analize, želela ohraniti ustrezno stopnjo sorazmernosti pri določanju prvih cenovnih ukrepov. Pri tem je treba poudariti, da T-2 od vstopa ni uporabljal asimetričnih cen zaključevanja klicev in pri njem tako ne moremo govoriti o podaljševanju obdobja, ko uporablja asimetrične cene. Glede na to, da gre za začasni in nujen ukrep, bo Agencija ustrezno približevanje ceni učinkovitega zagotavljanja zaključevanja klicev za operaterja Tušmobil in T-2 predlagala v redni analizi in ustrezno podlago zanj v njej tudi podrobno razložila.

Agencija ugotavlja, da ceni zaključevanja klicev, ki jih uporabljata operaterja Tušmobil in T-2 ne predstavljata povečanja nevarnosti za navzkrižno subvencioniranje. Se pa problema navzkrižnega subvencioniranja in težav, ki jih slednje predstavlja za konkurenco na trgu, zelo zaveda. Prav zaradi tega je Agencija pred kratkim pričela skupaj s pomočjo zunanjih strokovnjakov izvajati analizo maloprodajnega trga, ki bo ob primerjavi z regulatornimi obveznostmi na mobilnih veleprodajnih trgih ugotovila, ali do navzkrižnega subvencioniranja pri slovenskih operaterjih prihaja, tako da bo lahko Agencija skupaj z drugimi pristojnimi organi ustrezno ukrepala.

Pripombe družbe Tušmobil d.o.o.:

Družba Tušmobil v začetnem delu pripomb napačno ugotovi, da je Agencija »predčasno analizo upoštevnega trga 7 izvedla na podlagi začasne odločbe«.

Agencija na tem mestu poudarja, da je analizo upoštevnega trga opravila pred izdajo začasne odločbe in je prav opravljena analiza služila Agenciji kot podlaga, na kateri je lahko odločala.

Nadalje Tušmobil izrazi dvom v izračunano ceno zaključevanja klicev 0,0523€ na minuto, kot jo je izračunala Agencija na podlagi lastnega stroškovnega modela »LRIC bottom up«. Dvom Tušmobilu sproža dejstvo, da Agencija za izračun ni predložila nobenih dokazov in da je v analizi upoštevnega trga 15 izračunala stroškovno ceno posredovanja klicev v omrežju družbe Mobitel, ki je bila popolnoma drugačna, kar se zdi družbi Tušmobil popolnoma

nemogoče, zato ima vtis, da je bila cena določena administrativno, brez strokovnih podlag in na podlagi lastne interpretacije skupnega mnenja ERG, ki po mnenju Tušmobila ne more biti objektivni vir za Agencijo, saj ga je ta soustvarjala. Agencija po mnenju Tušmobila slednjemu ne more naložiti cene, saj ne razpolaga z njegovo stroškovno strukturo, zato je njeno dejanje nelogično in nezakonito.

Agencija odgovarja, da je Tušmobil vsekakor upravičen, da dvom v izračunano ceno zaključevanja klicev in strokovnost Agencije na tem področju kadarkoli preveri z lastnimi strokovnjaki. Tušmobil od prejema začasne odločbe do danes ni izrazil interesa pri Agenciji, da bi vpogledal v metodologijo ali izračun, zato se zdi zgolj pavšalno namigovanje na arbitrarnost in nestrokovnost Agencije povsem nerazumno in neresno.

Agencija je tako v analizi kot v odločbi na več mestih jasno poudarila, da izračunana cena 0,0523€ predstavlja ceno učinkovitega zagotavljanja storitve zaključevanja klicev in torej ne gre za ceno, ki bi predstavljala stroške točno določenega mobilnega operaterja v Sloveniji. Cena, ki jo je Agencija izračunala na upoštevnem trgu 15, pa je bila cena posredovanja klicev iz omrežja Mobitel in je predstavljala stroške družbe Mobitel za zagotavljanje te storitve. Pri izračunu cene 0.0523€ je bil upoštevan 25% tržni delež, pri izračunu cene posredovanja klicev, pa so bili uporabljeni podatki družbe Mobitel. Vse navedeno je bilo podrobno razloženo v obeh analizah (tako trga 15, kot trga 7), zato tovrstna pripomba Tušmobila, da je takšna razlika med obema cenama nemogoča, Agencijo preseneča in čudi, saj bi Tušmobil, kot kupec na obeh upoštevnih trgih, takšno razliko moral razumeti in poznati že zaradi zaščite lastnih interesov. Glede na povedano, očitkov o nestrokovnosti na tem mestu torej ne moremo pripisati Agenciji.

Agencija je aktivno sodelovala pri nastajanju Skupnega stališča ERG, to sodelovanje pa nedvomno pomeni potrditev strokovnih znanj in izkušenosti Agencije, ne pa kot »kontaminacije« pomembnega dokumenta Skupine ERG. Vsako skupno stališče namreč potrdijo vsi evropski regulatorji in Evropska komisija kar daje kredibilnost in pomen posameznemu Skupnemu stališču, ki predstavlja standard regulacije na evropski ravni. Pripomba Tušmobila, da Agencija nepravilno interpretira Skupno stališče ERG in da ga zaradi soustvarjanja celo ne bi smela uporabiti, saj ne more predstavljati objektivnega vira je tako točka, kjer Agencija ugotavlja, da ni naslov, ki bi tolmačil pomembnost institucij, kot so ERG/IRG, Evropska komisija in podobne ter dokumentov, ki jih slednje izdajajo. Kljub temu pa priporoča akterjem na trgu elektronskih komunikacij, da se o relacijah med slednjimi podučijo vsaj v meri, da jim nerazumevanje tudi osnovnih razmerij med njimi ne bo škodovalo pri njihovem delovanju.

Skladno z dokumenti ERG in Evropske komisije, ki jih je Agencija navedla in vsekakor predstavljajo objektivni vir za vse evropske regulatorje in tudi operaterje, je Agencija izračunala ceno učinkovitega zagotavljanja storitve zaključevanja klicev na podlagi lastnega modela, za katerega podrobne stroškovne strukture Tušmobila ne potrebuje. Vsekakor pa bo Agencija v prihodnji analizi ugotavljala ustreznost naložitve ukrepa stroškovnega računovodstva in popolne ločitve stroškovnih evidenc tudi družbi Tušmobil, da bo lahko tudi na tej podlagi preverjala lastne metodologije in metodologije, naložene družbi Tušmobil.

Nadalje Tušmobil ugotavlja, da ima edini korist od začasne odločbe vodilni operater, kot del skupine Telekom Slovenije, ki bo povečala prihodke, saj je znano, da fiksni operaterji kljub zmanjšanju cen zaključevanja klicev v mobilnih omrežjih ne znižajo maloprodajnih cen in tako višajo marže. Slednje Tušmobil podkrepi s povezavo na cenik družbe Telekom Slovenije, ki kljub temu, da je Tušmobil znižal ceno terminacije v mobilno omrežje, maloprodajne cene še ni spustil.

Agencija enako kot Tušmobil ugotavlja, da operaterji fiksne telefonije na maloprodaji ne bodo več regulirani, kar je posledica ugotovitev Agencije na starih upoštevnih trgih 3, 4, 5 in 6. To

pomeni, da maloprodajne cene na trgu prosto oblikujejo. Zato toliko bolj čudi pripomba družbe Tušmobil, ki je tudi fiksni operater, da jo motijo visoke cene in nefleksibilnost Telekoma Slovenije. Namreč, kot ponudnik fiksne telefonije bi moral Tušmobil to dejstvo izkoristiti in uporabnike v čim večji meri obvestiti, da sam ponuja enakovredne storitve po nižjih cenah. V kolikor bi Agencija na maloprodajnih trgih prevladujoče operaterje silila k zniževanju cen, bi z gotovostjo največ izgubili alternativni operaterji. Slednji največkrat izražajo največjo zaskrbljenost nad tem, da imajo prevladujoči operaterji maloprodajne cene postavljene tako nizko, da jim je težko konkurirati, Agencija pa ne pozna primera, ko bi se alternativni operater pritoževal, da ima prevladujoči operater na maloprodajnih trgih postavljene previsoke cene. Prav ta navedba družbe Tušmobil je dodaten argument, zakaj je bilo znižanje cen nujno, kar je Agencija utemeljila tako v analizi kot tudi v odločbi. Pri visokih cenah zaključevanja klicev morajo drugi operaterji postaviti ustrezno visoke maloprodajne cene, ki jih plačajo končni uporabniki. Ko se cene zaključevanja nižajo, končni uporabniki razumljivo pričakujejo, da bodo operaterji tudi na maloprodaji znižali cene. V kolikor jih ne (in te znašajo celo štirikratnik MTR, kot navaja družba Tušmobil), je povsem razumljivo pričakovati, da bodo končni uporabniki prešli k operaterju, ki je na maloprodaji bolj fleksibilen in je sam zaradi znižanja veleprodajnih stroškov že ustrezno znižal tudi maloprodajne cene. V primeru kot ga navajate, lahko skupina Tušmobil prav zaradi znižanja cen zaključevanja klicev v svojem mobilnem omrežju poveča bazo uporabnikov v svoji skupini, saj bodo k njej morebiti prešli uporabniki Telekoma Slovenije, ki bodo k temu spodbujeni na podlagi dejstva, da njihov operater maloprodajne cene ohranja na višjem nivoju in jih ne prilagaja konkurenci.

V nadaljevanju Tušmobil navaja svoj nizek tržni delež v primerjavi z Mobitelovim in poudari, da je Mobitelov tržni delež v primerjavi z drugimi evropskimi »incumbenti« eden večjih. Zato Tušmobil meni, da je regulacija na slovenskem trgu popolnoma neučinkovita in da se stane z začasno odločbo slabša. Tušmobil bo moral zvišati maloprodajne cene, regulacija pa bo tudi vplivala na izgradnjo njegovega omrežja. Ponovno poudari, da ima višje stroške od Mobitela in Si.mobila. Zato je Agencija napačno sledila Skupnemu stališču ERG, saj je bila po mnenju Tušmobila stopnja asimetrije izračunana za konkurenčne evropske trge in za učinkovite operaterje, zato Tušmobil meni, da bi moral imeti več kot le 1,5 kratnik asimetrije. Zato oceni regulacijo Agencije kot grobo, nesprejemljivo in nerazumljivo, v nasprotju z ZEKom in interesi končnih uporabnikov in navede nekaj dejavnikov, ki bi jih morala Agencija upoštevati pri regulaciji, da ne bi, kot je to storila z začasno odločbo, dodatno izkrivljala konkurenco.

Agencija je tržne deleže posameznih operaterjev vsekakor upoštevala. Slednje pa ne more vplivati na dejstvo, da so vsi operaterji, ki zaključujejo klice v svojih omrežjih nujno monopolisti na posamičnem upoštevnem trgu; med njimi tudi Tušmobil. Kot tak je nujno operater s pomembno tržno močjo (OPTM) na upoštevnem trgu 7. V primeru družbe Tušmobil, ki je za zaključevanje klicev uporabljala zelo visoko ceno (11,23 centov) z asimetrijo skoraj 2 in bi ob odsotnosti cenovnih ukrepov znašala skoraj 4, je lahko pričakovala ustrezno cenovno regulacijo. Pri naložitvi cenovne regulacije je Agencija skladno s Priporočilom in Skupnim stališčem uporabila najvišjo še možno stopnjo asimetrije za družbo Tušmobil. Agencija bi namreč ob strogem sledenju Skupnega stališča ERG in dejstvom, da je Tušmobil na trgu že leto in pol in ustrezno znižala stopnjo asimetrije na manj kot 1,5, česar ni storila zaradi sorazmernosti prehoda na nižje cene in dejstva, da je Tušmobil cenovno reguliran prvič. Agencija poudarja, da je Skupno stališče ERG jasno in ni pisano za države, kjer bi vsi operaterji dosegli 25 in več odstotni tržni delež, saj so takšni trgi v EU zelo redki. Skupno stališče ERG brez izjeme (razen, ko gre za bistvene razlike v uporabljenih tehnologijah, ki imajo za posledico bistveno drugačne ter večje stroške in ob kasnejšem vstopu) predvideva simetrične cene. Asimetrija, kot je bila dopuščena družbi Tušmobil izhaja iz drugega razloga, torej bistveno kasnejšega vstopa družbe na trg. Navedbe Agencije potrjuje tudi nedavno izdano Priporočilo Evropske komisije, ki prav tako brez izjeme določa zgolj prehodno obdobje asimetričnih cen zaključevanja klicev za nove

APEK

vstopnike (celo samo za štiri leta) in v primeru višjih stroškov zaradi uporabljenih drugačnih tehnologij. Zato so tovrstni očitki Tušmobila brezpredmetni,

Neobrazloženih navedb Tušmobila, da je regulacija Agencije groba, nesprejemljiva in nerazumljiva in da izkrivlja konkurenco, Agencija ne jemlje kot dodatnih konstruktivnih pripomb v javni razpravi, ki bi ji dali možnost dodatnega smiselnega odgovora, oz. meni, da je nanje odgovorila že zgoraj.

Pripravil:

Aleksander Kmetec

po pooblastilu št. 109-1/2008/13 z dne 22.2.2008

Yvan Ivančič

namestnik direktorja